

مرکز مطالعات و برنامه ریزی بیان
Al-Bayan Center for Planning and Studies

تروریسم عوامل، انگیزه‌ها و تأثیر آن بر روی صلح و امنیت بین‌المللی

ایمن عبدالکریم حسین

مجموعه نشریات مرکز مطالعات و برنامه ریزی بیان

درباره مرکز

مرکز مطالعات و برنامه ریزی بیان مرکزی مستقل و غیر انتفاعی است که مقر اصلی آن در شهر بغداد است. هدف اساسی این مرکز ارائه دیدگاه‌هایی صادقانه و واقع بینانه پیرامون مسائل ورخدادهای سیاسی خارجی مرتبط به خاورمیانه و به ویژه مسائل مرتبط به عراق می باشد. این مرکز مطالعاتی سعی دارد در عرصه های سیاسی و آکادمیک تحلیلاتی مستقل راهکارهای عملی و روشن ارائه نماید.

اهمیت اقلیمی و بین المللی عراق ورخدادهای پیاپی آن در مقارنه با اکثر تحلیلات سیاسی و دیدگاه‌هایی که سعی در دنبال کردن مسائل سیاسی این منطقه دارد نیازمند جوانب فکری روشن بوده و فاقد توانایی اندیشیدن خارج چهارچوب معمول که تصویر ذهنی منطقه ای وجهانی عراق را طی دهه های اخیر متبلور ساخته می باشد. بدین جهت این مرکز مطالعاتی تلاش می کند دیدگاه‌های نوینی که بی طرفی علمی و شفافیت و خلاقیت را رعایت می کند ارائه دهد. مطالعات مرکز بیان شامل بررسی و تحلیل بحرانهای عراق و خاورمیانه می باشد و در نظر دارد راهکارها و دیدگاه‌های مناسب و کارآمدی را در کوتاه مدت و بلند مدت در اختیار تصمیم گیرندگان سیاسی قرار دهد.

تمام حقوق نشر محفوظ است © 2018

www.bayancenter.org

info@bayancenter.org

تروریسم؛ عوامل، انگیزه‌ها و تأثیر آن بر روی صلح و امنیت بین‌المللی

نوشته: ایمین عبدالکریم حسین*

جهان از زمان وقوع حوادث یازده سپتامبر (۲۰۰۱) به بعد، با چالش‌های متعددی روبه‌رو شده است، و این چالش‌ها سبب تغییرات زیادی در کشورهایی شدند که در معرض آن قرار گرفتند. این چالش‌ها در سطوح مختلفی از جمله؛ اقتصادی، سیاسی و امنیتی پدیدار شدند، اما تأثیرگذارترین این چالش‌ها بر واقعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، همان چالش امنیتی بوده یا همان مقوله‌ای که تحت عنوان پدیده‌ی تروریسم شناخته می‌شود و به تدریج در بسیاری از کشورهای جهان گسترش یافت و تأثیر عمیقی بر زمینه‌های مختلف زندگی از خود بر جای گذاشت. این چالش هم‌چنین سیاست‌های خارجی بسیاری از کشورهای جهان را که به واسطه‌ی وضعیت امنیتی دیکته می‌شود، تغییر داده است؛ تا جایی که این پدیده با توجه به واقعیت‌های سیاسی و اقتصادی این کشورها به اضافه‌ی پیشرفت ابزار و روش‌های آن از یک هدف به هدفی دیگر و از یک محیط به محیطی دیگر بسط و گسترش پیدا کرد.

پدیده‌ی تروریسم، توجه و اهتمام ویژه‌ای را در محافل منطقه‌ای و بین‌المللی به خود اختصاص داد، به‌خصوص پس از تعدد عملیات تروریستی و تنوع آنها به لحاظ زمانی و مکانی، و نیز اختلاف نظرهایی که در خصوص رویکردهای تعریف آن وجود دارد؛ چرا که برای تعریف آن رویکرد مادی‌گرا و رویکرد موضوعی وجود دارد، به علاوه‌ی تفاوت مقوله‌ی تروریسم با مفاهیم دیگری هم‌چون (خشونت سیاسی، جنگ چریکی، مبارزه‌ی مسلحانه و جرم سیاسی)، که در

* پژوهشگر مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی بیان.

تعریف به آن نزدیک می‌شوند و در هدف و غایت از آن فاصله می‌گیرند.

با وجود دیدگاه‌های متفاوت و چند وجهی پیرامون این پدیده، اما مفهوم جامع آن محدود شده است^۱ به «کاربرد خشونت و تهدید به اشکال مختلف آن مانند ترور، تسویه حساب، شکنجه و خراب‌کاری با قصد دستیابی به یک هدف سیاسی خاص از قبیل شکستن روحیه‌ی مقاومت، از بین بردن روحیه‌ی افراد و نهادها به‌عنوان ابزاری برای دستیابی به اطلاعات و یا دستاوردهای مادی جهت به زانو درآوردن حزب و یا طرفی که با یکی از گروه‌های تروریستی مخالف است».

این عملیات تروریستی تأثیرات قابل توجهی بر ساختار جوامع در کشورهای خاورمیانه به‌طور خاص، و به‌طور کلی در جوامع سراسر جهان داشته است و توانسته در برخی از کشورها به سمت ایجاد اختلافات فرقه‌ای، مذهبی، نژادی و قومی برود، آن‌هم برای دستیابی به هدف این پدیده که ضربه زدن به نهادها و افراد است. کشورهایی که تحت تأثیر این پدیده قرار گرفتند، چه در سطح کشورهای عربی و منطقه‌ای و چه در سطح جهانی، با تحولاتی که رخ داد و ادامه دارد، به‌طور برابر به تعامل پرداختند.

این کشورها هم‌چنین تا جایی که امکان‌پذیر بود در جهت دستیابی به صلح و ثبات در داخل خاک خود از طریق دعوت به ضرورت مقابله با پدیده‌ی جهانی تروریسم که شروع به ضربه زدن به کشورهای مختلف کرده است، و کار در جهت هماهنگ کردن تلاش‌های مشترک برای مبارزه با تروریسم از طریق یک پایگاه اطلاعاتی، و برنامه‌های اقدام مشترک جهت ریشه‌کن کردن این پدیده از طریق مبارزه با ایدئولوژی افراطی رو به گسترش، و مقابله با علل و رسیدگی به آن، و کار و تلاش در جهت محقق ساختن بیشترین نسبت همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای محدود کردن این پدیده و کاهش گسترش آن، و در نهایت استقرار مجدد صلح، ثبات و امنیت

۱- ابراهیم الحیدری، روانشناسی خشونت و تروریسم، چاپ اول، انتشارات الساقی، بیروت، ۲۰۱۵، ص ۳۱.

در جهان، عهده‌دار مبارزه با تروریسم شدند.^۲

تحولات سیاسی به‌طور مشخص در منطقه‌ی خاورمیانه که با تشدید تنش‌ها، تظاهرات و تقاضای حقوق سیاسی و مدنی در برخی کشورها نمود یافت، مرحله‌ی آغازین را برای بهره‌کشی و سوءاستفاده گروه‌های تروریستی از آن به‌منظور دستیابی به اهداف و مقاصد خود، شروع کرد.

این تحولات به ایجاد شکاف‌های امنیتی بزرگی منجر شده است که موجبات نفوذ گسترده‌ای را در برخی کشورها به همراه داشته است، به علاوه ظهور جناح‌های مسلح در این کشورها، که سلاح خود را علیه دولت به کار گرفته‌اند و حقوق خود را به دور از روش‌های صلح‌آمیز خواستار شدند، که این امر گاهی به گسترش این پدیده کمک کرده است.

چیزی که می‌توان در خصوص پدیده‌ی تروریسم به آن اشاره کرد، این است که: «رویکرد یا روش کار مستقیمی است که برای ایجاد رعب و وحشت، طراحی شده، و نیز جهت به وجود آمدن فضای ترس و اضطراب در میان مردم است، و تروریسم اغلب اعمال خشونت‌آمیز را از سوی یک گروه یا یک سازمان سرّی علیه غیرنظامیان پیاده می‌کند که اهداف سیاسی خاصی را دنبال می‌کنند و روشی که توسط تروریست‌ها دنبال می‌شود این است که از ساده‌ترین ابزارهای فنی موجود جهت فریب و دور زدن ابزار بازدارنده‌ی نظامی استفاده کنند»^۳، هم‌چنین رسانه‌های الکترونیکی مختلف به گسترش این پدیده برای رسیدن به اهداف خود از طریق سایت‌های شبکه‌های اجتماعی و وب سایت‌های رسمی در شبکه اینترنت کمک کرده‌اند تا رعب و وحشت را میان شهروندان کشور ایجاد کنند، و از این راه هدف خویش را با ماهیتی

۲- رجوع شود به: عبد الله الشمیری، سلطان‌نشین عمان و یمن.. مواضع آنها در قبال عملیات طوفان قاطعیت: قرائتی استراتژیک، به نقل از وب‌سایت

زیر: www.sautalyemen.com

۳- ابراهیم الحیدری، روانشناسی خشونت و تروریسم، منبع سابق، ص: ۳۱.

دیگر و بدون استفاده از پوشش نظامی و با تأثیرگذاری بر جامعه از طریق عده‌ی اندکی که این ابزار و یا رسانه‌های الکترونیکی را مدیریت می‌کنند، محقق می‌سازد.

اشکال و ظواهر تروریسم

تروریسم، دارای ابزار متعددی است که اشکال و ظواهر آن بر حسب معیارهایی که شامل اقدام تروریستی می‌شود، متفاوت است که این تعدد، دلایل مختلفی دارد از جمله^۴:

- تنوع ابزار خشونت به کار رفته در تروریسم.
- بهره‌کشی تروریست‌ها از انقلاب اطلاعاتی و وسایل ارتباطی.
- تفاوت روش‌های مورد استفاده در انجام عملیات تروریستی.

اشکال آن بسته به روش انجام، دامنه‌ی گسترده‌ی و معیار عاملین جنایت، تنوع می‌یابد. تروریسم معمولاً توسط گروه‌ها یا افراد انجام می‌شود؛ آن‌هم به منظور دستیابی به منافع شخصی و اقتصادی که در اعمالی همچون: آدم‌ربایی، گروگان‌گیری، دزدی دریایی و هوایی، غارت، خراب‌کاری، عملیات بمب‌گذاری، تخریب تأسیسات مهم، ترور؛ که در برخی موارد نیز تروریسم، تروریسم دولتی است، یا به معنای دیگر: «استفاده بعضی از نظام‌ها از آن‌چه به اصطلاح استراتژی‌های ترس و وحشت نام دارد و مدیریت و راه‌بری جامعه و سلطه‌ی کامل از لحاظ سیاسی و ایدئولوژیک و کنترل آن، به شکلی که ایجاد پروژه‌ها و آگاهی و خرد جمعی جایگزین، فرض محال شود»^۵؛ و این همان چیزی است که امروزه جهان را با تأثیرات عظیم خود بر نظام ارزش‌های جامعه، با افراد و نهادهای آن مشغول ساخته است؛ که منجر به شکل‌های متعدد و انگیزه‌های متنوع آن شده است.

۴- تروریسم، انواع و عوامل، و روش‌های مقابله با آن، <http://rawabetcenter.com>

۵- سعید بن عبد القادر، در خصوص اهداف و اشکال تروریسم، <http://www.al-jazirah.com>

انگیزه‌ها، علل و عوامل تروریسم

این پدیده؛ انگیزه‌ها، علل و عوامل متعددی دارد که توسط قوانین، سیستم‌ها، ارزش‌ها و اندیشه‌های مختلف اداره می‌شود «و به طور یکسان بر رفتار افراد و دولت‌ها تأثیر می‌گذارد، که ممکن است منجر به ظهور برخی از پدیده‌های جدید در جامعه‌ی بین‌المللی شود، و این پدیده؛ شرایط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بین‌المللی را به شکل منفی و یا مثبت تحت تأثیر قرار می‌دهد»^۶. پس از آن که روش‌های سنتی درگیری‌های مسلحانه و نیز سیطره و هژمونی قدرت‌های بزرگ بر نظام بین‌الملل به پایان رسید، این امر توجیهی را برای ایجاد محیطی مناسب جهت ظهور این پدیده به شکل آشکارتر و قوی‌تر از پیش فراهم کرد که تأثیر عمیقی در سطح جهان داشت، و از میان آن انگیزه‌ها و عوامل می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

(۱) انگیزه‌ها و عوامل سیاسی:

تروریسم سیاسی در همه‌ی جوامع، خواه قدیمی و خواه مدرن، به شکلی ظاهر می‌شود، «زیرا همیشه یک طبقه‌ی حاکم غالب و یک طبقه‌ی محکوم مغلوب وجود دارد، پس؛ زمانی که طبقه‌ی حاکم، از طریق تسلط بر امتیازات و دستاوردها و عدم شرکت دادن همگان در حکومت، تروریسم سیاسی خود را علیه طبقه محکوم اعمال می‌کند»^۷، در این صورت روش‌های صلح‌آمیز بی‌اثر بوده و تنها گزینه‌ی خشونت مطرح خواهد بود و زمانی که طبقه‌ی حاکم، با حذف افراد مخالف سیاست‌هایش از نهادهای دولتی و جایگزین و تحمیل کردن افراد طرفدار خود، شروع به تشدید دو دستگی و اختلاف می‌کند، اشکال مختلف هژمونی از سوی مقامات، نزد گروه دیگر حس مقاومت ایجاد می‌کند.

۶- د. عصام ملک‌اوی، علل جهانی تروریسم، دانشگاه عربی علوم امنیتی نایف، مراکش، (۲۰۱۴)، ص: ۶.

<https://repository.nauss.edu.sa>

۷- سهی سعید العزازی، خشونت و تروریسم: پژوهشی تحلیلی در خصوص گزاره‌های غربی و عربی اسلامی، پایان‌نامه‌ی دکتری- دانشگاه بغداد، (۲۰۰۶)، ص: ۴۶.

۲) انگیزه‌ها و عوامل اقتصادی

ظواهر عوامل اقتصادی با عملیات تروریستی مرتبط است، به گونه‌ای که وضعیت فقر، بیکاری، نبود عدالت اجتماعی، فساد، ساخت اسلحه و خرید و فروش آن، همه و همه، عواملی هستند که سبب شدند پدیده‌ی تروریسم به وجود آید و به‌طور قابل توجهی رشد کند، به علاوه استثمار غیرقانونی ثروت‌ها در کشورهای جهان سوم و پافشاری کشورهای بزرگ برای حفظ شکاف اقتصادی و غرق ساختن بازار تجاری در وام‌ها و بدهی‌ها، همگی منجر به ظهور گروه‌های تندرو و تروریستی شد. هم‌چنین آن‌چه را که سیستم اقتصادی جهانی از بحران‌های اقتصادی بر جای گذاشت و در رکود اقتصادی، فقر و رشد نقش فزاینده‌ی موسسات مالی بین‌المللی پدیدار شد و به‌طور واضح بر نظام بین‌الملل تأثیر گذاشت؛ همه‌ی این عوامل به پدیده‌ی رو به رشد تروریسم بین‌المللی و گسترش آن کمک کرده‌اند.

۳) انگیزه‌ها و عوامل اجتماعی

این عوامل تا اندازه‌ی زیادی در رشد و توسعه تروریسم دخالت داشتند؛ زیرا فقدان روح عدالت، فروپاشی خانواده، غیاب گفتگو و ضعف حس تعلق به جامعه، مسائلی هستند که به ساخت و رشد این پدیده کمک کردند. عامل اقتصادی نیز ممکن است از طریق وجود اختلاف طبقاتی بین گروه‌های جامعه در کنار عوامل مذکور قرار بگیرد، زیرا گروهی وجود دارد که به دنبال ایجاد برابری در میان اعضای جامعه است و گروهی دیگر نیز برای حفظ دستاوردها و امتیازات دست‌یافتنی خود کار می‌کنند که با آنها خوش می‌گذرانند. بنابراین در نتیجه‌ی این تحولی که گاه، گروه‌های جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد، این گروه‌ها مجبور می‌شوند مواضع و نگرش خود را نسبت به قدرت موجود یا طبقه‌ی حاکمه تغییر دهند، و این امر سبب می‌شود که این گروه‌ها به اعمال تروریستی روی بیاورند و منجر به اعمال خشونت می‌شود.

۴) عوامل مرتبط با فناوری

وسایل ارتباطی و فناوری اطلاعات به شکل واضح و قابل توجهی به افزایش پدیده‌ی تروریسم بین‌المللی کمک کرده است، به طوری که اقدام گروه‌های مسلح و سازمان‌های تروریستی در اتخاذ ابعاد جدیدی برای خود، سبب شد که خطرهای تهدیدکننده‌ی جوامع بین‌المللی، افزایش یابد.

سازمان‌های تروریستی می‌کوشند تا از طریق انقلاب اطلاعاتی، زیرساخت‌های دشمنان خود را از بین ببرند و محیط مناسبی را برای خود خلق کنند تا به گسترش بیشتر قلمرو آنها کمک کند، و با این شرایط بتوانند به شکل قابل توجهی به وضعیتی فرامرزی دست پیدا کنند.

۵) انگیزه‌ها و عوامل دینی

اختلافات دینی و مذهبی، عامل مهمی برای فعالیت‌های تروریستی به‌شمار می‌رود، طوری که درک نادرست از دین و اصول و باورهای دینی، و نیز به کارگیری مکاتب تکفیری در خارج از مرزها به منظور دست‌یابی به اهداف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، و مخالفت با آیین‌های برخی از اقلیت‌ها در جوامعی که دارای تعدد دینی و مذهبی هستند، و نیز عقاید دینی اکثریت غالب جامعه، آن‌جا که تعصبات دینی میان افراد جامعه رواج دارد، باعث می‌شود تا آن را توجیهی برای توسل به انجام اقدامات تهاجمی و تروریستی جهت رسیدن به چندین هدف مختلف در نظر بگیرند.

تأثیرات تروریسم بر روی صلح و امنیت بین‌المللی

پدیده‌ی تروریسم بین‌المللی همچنان امنیت و حاکمیت کشور را تهدید می‌کند، هم‌چنین شروع به تهدید مظاهر سیاسی، اقتصادی و اجتماعی زندگی در درون کشور کرده و این تهدیدها تغییراتی بر چهره و ویژگی‌های کشور و نیز سیاست‌های آن در منطقه و تمام جهان می‌گذارد.

این پدیده یک واقعیت جدید را در روابط بین المللی میان کشورها تحمیل کرده است که در ایجاد ائتلاف‌ها و محورها به منظور مقابله با آن و متوسل شدن به قدرت به صورت جمعی یا فردی که با حمایت و پشتیبانی جامعه بین المللی انجام می‌گیرد، نمود می‌یابد.

پدیده‌ی تروریسم، چالش جدیدی را برای کشورها ایجاد کرده است، «این پدیده هم‌چنین سبب نقض حقوق بشر، مشروعیت بین المللی و موازین حقوقی بین المللی از یک سو، و قوانین عرفی از سوی دیگر، شده است»^۸، تا جایی که پیامدهای تروریسم در جامعه بین المللی بسیار زیاد بوده و کشورها را وادار کرده است تا به برگزاری بسیاری از کنفرانس‌های بین المللی جهت رسیدگی به این پدیده و محدود کردن گسترش افکار افراط‌گرایانه بپردازند و کنترل و نظارت مالی خود را بر روی منابع مالی و سپرده‌ها و همچنین بر کمک‌های مالی که به داخل یا خارج از کشور به شرکت‌ها، افراد، سازمان‌های خیریه، سازمان‌های منطقه‌ای و بین المللی حواله می‌شوند، افزایش دهند. این چالش‌ها موجب شده است که کشور کنترل و نظارت و همچنین حفاظت از تأسیسات اقتصادی و موسسات مالی خود را، چه در خاک خود و چه در خارج از مرزهای خود، تشدید کند و برای عقد قراردادهایی بکوشد که به حفظ پروژه‌های سرمایه‌گذاری آن کمک می‌کنند، تا در معرض خطر قرار نگیرند و با افرادی که در زمینه پول‌شویی و قاچاق ارز فعالیت می‌کنند و امنیت اقتصادی و مالی آن را تهدید می‌کنند، تعاملی صورت نگیرد.

پدیده‌ی تروریسم در خاورمیانه، از آن جهت که این منطقه در زمینه‌های مختلف در معرض تروریسم قرار گرفته، شکل برجسته و قابل توجهی به خود گرفت، به‌علاوه وضعیت هرج و مرجی که به خاورمیانه آسیب رساند، و بر اقتصاد این کشورها تأثیر گذاشت و سبب شد کشورهای این منطقه به تدوین مجدد استراتژی‌های امنیتی خود جهت مقابله با این پدیده و هم‌چنین تأمین

۸- حمدان رمضان محمد، تروریسم بین المللی و تأثیرات آن بر روی صلح و امنیت جهانی، مجله پژوهشی دانشکده آموزش و پرورش عمومی، جلد ۱۱، شماره ۱، دانشگاه موصل، عراق، (۲۰۱۱)، ص: ۲۸۳.

امنیت مرزها و نهادهای دولتی و غیر دولتی خود پردازند. کما این که در جهت محافظت از هیأت‌های دیپلماتیک مستقر در خاک خود اقدام کردند، همان‌طور که در عراق اتفاق افتاد، آن‌هم زمانی که بسیاری از سفارت‌خانه‌ها توسط گروه‌های تروریستی مورد هدف واقع شدند و مورد تخریب قرار گرفتند.

تروریسم بین‌المللی پیامدهایی برای کشورها به دنبال داشت که در حمله به کشورها و دخالت در امور داخلی آنها پدیدار شد. قوانین بین‌المللی، مداخله را جهت منع پدیده‌ی تروریسم از ضربه زدن به منافع کشورها در کشور مورد تجاوز، جایز می‌شمارد. این امر از طریق قطعنامه‌ی شورای امنیت سازمان ملل متحد و از طریق مجموعه‌ای از قطعنامه‌ها و کمیته‌های تشکیل شده برای این منظور در راستای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، حفاظت از حقوق بشر، ارتقا و تقویت دموکراسی، محافظت از تکرگرائی سیاسی، کار در جهت جذب مخالفان سیاسی و اپوزیسیون، و شرکت دادن آنها در تصمیم‌گیری‌های سیاسی، انجام می‌گیرد. «تروریسم تأثیرات فراوانی بر جامعه‌ی بین‌المللی داشته است، به ویژه پس از شرایط جدید بین‌المللی و پیشرفت نظام بین‌الملل، که دیدگاه آن اخیراً گویای این ایده است که این منافع مادی هستند که روابط بین کشورها را تعیین می‌کنند، کما این که روابط فردی و جمعی را تحت کنترل خود دارند، و این امر در افزایش اقدامات جنایی سهیم شده و برخی جوامع را به منظور دستیابی به منافع خود به سوی افراط‌گرایی و خشونت سوق داده است»^۹.

برخی از راه‌کارهای کشورها جهت مقابله با پدیده‌ی تروریسم

برخی از کشورها عهده‌دار مقابله با این پدیده شدند و به درمان عوامل اصلی آن پرداختند و در این اقدام به قطعنامه‌های سازمان ملل متحد در «صیانت از صلح و امنیت بین‌المللی، حفظ

۹- هایل عبدالمولا، تروریسم، واقعیت و معنای آن، ط ۱، انتشارات الکندی، قاهره، (۲۰۰۸)، ص: ۷۹.

صلح، برقراری صلح و آرامش، و هماهنگی ساختن تلاش‌های جهانی زیربط به‌منظور مبارزه با تروریسم»^{۱۰} استناد کردند. همچنین پی‌گیری و کوشش فعالانه در سطح بین‌المللی و منطقه‌ای در میان کشورهایی که شاهد چندین حمله تروریستی در سال‌های اخیر بوده‌اند، تا اتخاذ یک سیاست فراگیر و برآورده ساختن خواسته‌های قانونی، و نیز اجتناب از قطب‌بندی کشورهای خاورمیانه، که شامل اعمال مجازات و تحریم‌های شدید برای کسانی که دست به کاری بزنند که از نظر قانون، اقدامی تروریستی شناخته و باعث بی‌ثبات کردن امنیت کشور یا منطقه شود، و حفاظت از مرزها و بنادر ساحلی از عملیات ورود غیر قانونی به کشورهای حاشیه‌ی دریاها و یا رودخانه‌های بین‌المللی نیز می‌شود.

بعضی از کشورها مانند عراق و کشورهای حاشیه خلیج در جهت حمایت از تلاش‌های سرویس‌های امنیتی در تبادل و توسعه‌ی اطلاعات، ممانعت از حضور هرگونه گروه‌های دارای فعالیت‌های مشکوک در کشور و استفاده از خاک آن به‌منظور اجرای اهداف خود، کوشیده‌اند.

کشورهای دیگری مانند مصر و ایالات متحده نیز عهده‌دار انجام توافق‌نامه‌های امنیتی جهت مقابله با چالش‌های ناشی از پدیده‌ی تروریسم شدند، به‌علاوه برنامه‌های اصلاح موسسات مالی جهت جلوگیری از عملیات پول‌شویی و فروش دلار که توسط گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی مورد سوء استفاده قرار گرفت.

برخی دیگر از کشورها نیز از طریق فعال‌سازی نقش سازمان‌های غیر دولتی در آماده‌سازی و تدوین برنامه‌ها و طرح‌هایی برای مقابله با این پدیده در زمینه‌های فکری، فرهنگی و اجتماعی و اشاعه‌ی فرهنگ گفت‌وگو و پذیرش نظرات دیگر در چارچوب قوانین بین‌المللی، گام برداشتند، و در جهت برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی به منظور ایجاد فضای مناسب برای گفت‌وگو، حل

10- <http://www.un.org>

مسائل و مشکلات، برطرف کردن شکاف‌های موجود در درون جامعه و نیز تقویت گفت‌وگوهای سیاسی از طریق «عدم ارائه‌ی هر گونه حمایت صریح یا ضمنی از افراد مرتکب اقدامات تروریستی، و تدوین سازوکاری برای جلوگیری از پیوستن افراد به صفوف گروه‌های تروریستی»،^{۱۱} کوشیدند.

تروریسم و گروه‌های تروریستی در حال حاضر، به‌عنوان چالشی برای تمام کشورها باقی خواهند ماند و تلاش برای جلوگیری از حملات تروریستی و ایجاد فرهنگ آگاهی جمعی در میان اقشار مختلف جوامع، به زمان زیادی نیاز دارد، و لازم است کشورها از طریق تدوین استراتژی‌هایی مختص مقابله با ریشه‌های این پدیده، برای از بین بردن مهم‌ترین عوامل اقتصادی، اجتماعی و سیاسی آن اقدام کنند و در راستای ارتقای توانایی‌های موسسات امنیتی و تحقیقاتی و توسعه‌ی ظرفیت‌های آنها جهت مقابله با پدیده‌ای که بخش مهمی از سیاست‌های کشورها را به خود اختصاص داده است، تلاش کنند و با هدف ایجاد هماهنگی در سطوح بالا میان کشورها از حیث تبادل اطلاعات و تجربیات در زمینه‌ی مبارزه با تروریسم عمل کنند تا از گسترش این پدیده که به‌مثابه‌ی تهدیدی جدی برای صلح و امنیت بین‌المللی است، جلوگیری نمایند.

۱۱- استراتژی سازمان ملل متحد در خصوص مبارزه با تروریسم، <https://repository.naass.edu.sa>